

REPUBLIKA HRVATSKA
TRGOVAČKI SUD U PAZINU
52000 PAZIN, Dršćevka 1

P-89/2025-125

U I M E R E P U B L I K E H R V A T S K E

P R E S U D A

Trgovački sud u Pazinu, po sutkinji toga suda Adrijani Labinjan Skok, kao sucu pojedincu, u pravnoj stvari tužitelja GRAD LABIN, Labin, Titov trg 11, OIB: 19041331726, kojeg zastupa punomoćnik Dejan Španović, odvjetnik u Zagrebu, Trnjanska cesta 59, protiv tuženika HRVATSKI TELEKOM d.d., Zagreb, Roberta Frangeša Mihanovića 9, OIB: 81793146560, kojeg zastupa punomoćnik Mirko Bogdanović, odvjetnik u Odvjetničkom društvu Bogdanović, Dolički & Partneri iz Zagreba, Miramarska 24, radi isplate, nakon javne glavne rasprave održane 2. rujna 2026. koja je održana u prisutnosti punomoćnika tužitelja, Dejana Španovića, odvjetnika u Zagrebu te punomoćnika tuženika, Tina Lovrića, odvjetnika u Odvjetničkom društvu Bogdanović, Dolički & partneri d.o.o. iz Zagreba, na ročištu za objavu 15. listopada 2026.

p r e s u d i o j e

I. Nalaže se tuženiku HRVATSKI TELEKOM d.d. da tužitelju GRADU LABINU isplati iznos od 154.557,45 EUR zajedno sa zakonskom zateznom kamatom tekućom:

- na iznos 27.371,18 EUR od 1. siječnja 2012. do isplate,
- na iznos 27.371,18 EUR od 1. siječnja 2013. do isplate,
- na iznos 27.371,18 EUR od 1. siječnja 2014. do isplate,
- na iznos 27.371,18 EUR od 1. siječnja 2015. do isplate,
- na iznos 27.371,18 EUR od 1. siječnja 2016. do isplate i
- na iznos 17.701,55 EUR od 1. siječnja 2017. do isplate,

i to do 31. srpnja 2015. po stopi koja se za svako polugodište određuje uvećanjem eskontne stope Hrvatske narodne banke koja je vrijedila zadnjeg dana polugodišta koje je prethodilo tekućem polugodištu za pet postotnih poena, od 1. kolovoza 2015. do 31. prosinca 2022. po stopi koja se za svako polugodište određuje uvećanjem prosječne kamatne stope na stanja kredita odobrenih na razdoblje dulje od godine dana nefinancijskim trgovačkim društvima izračunate za referentno razdoblje koje prethodi tekućem polugodištu za tri postotna poena, od 1. siječnja 2023. do 30. prosinca 2023. po stopi koja se za svako polugodište određuje uvećanjem kamatne stope koju je Europska središnja banka primijenila na svoje posljednje glavne operacije refinanciranja koje je obavila prije prvog kalendarskog dana tekućeg polugodišta za tri

postotna poena, a od 31. prosinca 2023. do isplate po stopi koja se za svako polugodište određuje uvećanjem referentne stope za tri postotna poena, pri čemu se za prvo polugodište primjenjuje referentna stopa koja je na snazi 1. siječnja, a za drugo polugodište referentna stopa koja je na snazi 1. srpnja te godine, u roku od 15 dana.

II. Odbija se kao neosnovan tužbeni zahtjev u dijelu kojim tužitelj zahtijeva zateznu kamatu po stopi višoj od dosuđene u točki I. izreke.

III. Nalaže se tuženiku da tužitelju naknadi parnične troškove u iznosu od 67.632,96 EUR sa zakonskom zateznom kamatom od 15. listopada 2026. do isplate po stopi koja se za svako polugodište određuje uvećanjem referentne stope za tri postotna poena, pri čemu se za prvo polugodište primjenjuje referentna stopa koja je na snazi 1. siječnja, a za drugo polugodište referentna stopa koja je na snazi 1. srpnja te godine, u roku od 15 dana.

IV. Odbija se tužiteljev zahtjev za naknadu parničnih troškova u daljnjem iznosu od 7.278,05 EUR.

V. Odbija se tuženikov zahtjev za naknadu parničnih troškova.

Obrazloženje

1. U tužbi podnesenoj 31. prosinca 2016. u bitnome se navodi da je rješenjem Hrvatske regulatorne agencije za mrežne djelatnosti klasa: UP/I-344-03/16-11/284, ur. br. 376-10/KT-16-18 (HP) od 21. prosinca 2016. (dalje: Rješenje Agencije) utvrđeno da je tuženik infrastrukturni operator za elektroničku komunikacijsku infrastrukturu izgrađenu na nekretninama u vlasništvu ili pod upravom tužitelja, da se tuženiku za te nekretnine izdaje potvrda o pravu puta i da naknada za pravo puta iznosi 206.228,16 kn godišnje. Rješenje Agencije konačno je i izvršno.

2. Tuženiku je izdana Potvrda o pravu puta broj 8249 od 21. prosinca 2016., klasa: 344-03/16-07/158, ur. br. 376-10/KT-16-1 (11P), u kojoj je utvrđena ukupna duljina trase elektroničke komunikacijske infrastrukture i povezane opreme od 37.344,29 m i godišnja naknada od 206.228,16 kn.

3. Tužitelj tvrdi da tuženik već dugi niz godina, a svakako od stupanja na snagu Zakona o elektroničkim komunikacijama 1. srpnja 2008., na općem dobru i nekretninama u vlasništvu ili pod upravom tužitelja izvršava ovlasti prava puta gradnjom, održavanjem, razvojem i korištenjem elektroničke komunikacijske infrastrukture i povezane opreme, a za to ne plaća naknadu. Smatra da je tuženik time ostvario imovinsku korist u iznosu godišnje naknade za pravo puta te se u tužbi pozvao na članke 1111., 1115. i 1120. Zakona o obveznim odnosima, ali i naveo da pravo puta odgovara zakonska obveza infrastrukturnog operatora na plaćanje naknade.

4. U odgovoru na tužbu tuženik ne spori da je Rješenjem Agencije utvrđeno da je infrastrukturni operator za EKI izgrađenu na nekretninama navedenima u izreci tog rješenja, da mu je izdana Potvrda o pravu puta broj 8249 i da je godišnja naknada utvrđena u iznosu od 206.228,16 kn, kao ni da je upravni akt konačan i izvršan.

5. Navodi da je protiv tog rješenja pokrenuo upravni spor i osporava da akti Agencije imaju deklaratoran učinak za razdoblje prije njihova donošenja. Smatra da bez izdane potvrde nije postojala osnova za plaćanje naknade. Osporava aktivnu legitimaciju tužitelja jer, prema njegovim navodima, nije dokazano da su sve nekretnine

u vlasništvu ili pod upravom tužitelja. Navodi da je infrastruktura izgrađena u skladu s propisima i uz suglasnost tadašnjih ovlaštenika, sredstvima tuženika, da je u njegovu vlasništvu i služi obavljanju djelatnosti od interesa za Republiku Hrvatsku, pa korištenjem ne ostvaruje nepripadnu korist bez pravne osnove. Ističe da je tužitelj mogao ranije inicirati postupak pred Agencijom ili neposredno ugovoriti naknadu. Oспорava osnovu i visinu zahtjeva, ističe prigovor zastare te predlaže odbiti tužbeni zahtjev.

6. U podnesku datiranom 6. lipnja 2017., predanom na pripremnom ročištu 7. lipnja 2017., tužitelj je povećao tužbeni zahtjev tako što je zatražio isplatu 1.232.128,31 kn s kamatama od početka godine koja slijedi svakoj obračunskoj godini i naknadu troškova postupka. Ta preinaka dopuštena je pravomoćnim rješenjem P-1/2017-21 od 5. lipnja 2018. Podneskom zaprimljenim 6. listopada 2017. tužitelj je istaknuo i činjeničnu osnovu odgovornosti za štetu zbog tuženikova nepodnošenja zahtjeva Agenciji. Ta preinaka nije dopuštena, a odluka je potvrđena rješenjem Visokog trgovačkog suda Republike Hrvatske poslovni broj PŽ-4123/2018-4 od 22. ožujka 2021., pa naknada štete nije predmet ove presude.

7. Tužitelj je tijekom prvoga postupka tvrdio da pravo puta nastaje po zakonu i da od nastanka toga prava postoji obveza naknade iz članka 28. stavka 4. tada važećeg Zakona o elektroničkim komunikacijama. Dostavio je povijesne zemljišnoknjižne izvratke, gradske potvrde i evidencije radi dokazivanja vlasništva, statusa nerazvrstanih cesta i upravljanja javnim površinama te je predložio geodetsko, telekomunikacijsko i financijsko vještačenje. Tuženik je ustrajao da pravo puta predstavlja valjanu pravnu osnovu korištenja, da naknada prije HAKOM-ova postupka ne dospijeva te da tužitelj nije dokazao vlasništvo i visinu.

8. Nakon ukidnog rješenja Vrhovnog suda Republike Hrvatske poslovni broj Rev-230/2023-2 od 4. ožujka 2025. tužitelj je zahtjev označio kao zahtjev za ispunjenje zakonske obveze iz članka 28. stavka 4. ZEK-a. Istaknuo je da se nisu promijenile odlučne činjenice ni činidba koju traži. Tuženik je prigovorio sudskoj nadležnosti pozivajući se na članak 63. stavak 10. Zakona o elektroničkim komunikacijama iz 2022., ponovio prigovore o nastanku i dospeljeću obveze, istaknuo da bi zahtjev za ispunjenje zakonske obveze predstavljao nedopuštenu preinaku te osporio zatezne kamate.

9. Tuženik je zatim naveo da bi visinu trebalo utvrđivati zasebno za svaku godinu, prema vrsti, duljini, širini i količini EKI te pravilniku važećem u pojedinoj godini. Posebno je istaknuo da je za nekretnine kategorije E jedinična cijena prema ranijim pravilnicima iznosila 6,00 kn/m², a prema izmjenama iz 2014. 8,00 kn/m², kao i da se prema Pravilniku iz 2009. za podzemni EKI uzimala stvarna širina rova. Pozvao se i na moguće promjene mreže, pojedine zemljišnoknjižne upise privatnog ili društvenog vlasništva i navodni status pomorskog dobra. Tužitelj je odgovorio da se radi o istoj infrastrukturi koju je tuženik vlastitom izjavom povezao s uporabom od 1991., da tuženik do zaključenja prethodnog postupka nije konkretizirao ni dokazao promjenu infrastrukture ili niži povijesni iznos te da godišnji iznos pravomoćno utvrđen rješenjem HAKOM-a predstavlja odgovarajuće mjerilo pravičnog razmjera.

10. Tužitelj je 24. veljače 2026. uredio novčani izraz zahtjeva u eure primjenom fiksnog tečaja konverzije. Za preostali, ukinutim odlukama otvoreni dio postupka zahtijevao je 154.557,45 EUR, odnosno po 27.371,18 EUR za 2011., 2012., 2013., 2014. i 2015. te 17.701,55 EUR za preostali dio 2016., s kamatama.

11. Provedeni su dokazi uvidom u dokumentaciju u spisu i to u preslik rješenja HAKOM-a klasa: UP/I-344-03/16-11/284, urbroj: 376-10/KT-16-8 (HP), od 21. prosinca 2016., preslik potvrde HAKOM-a o pravu puta broj: 8249, preslik tužbe

podnesene Visokom upravnom sudu RH od 20. siječnja 2017., potvrdu Grada Labina, Upravnog odjela za komunalne djelatnosti klasa: 340-01/17-01/37, urbroj: 2144/01-02/49-17-2 od 6. lipnja 2017., potvrdu Grada Labina, Upravnog odjela za komunalne djelatnosti klasa: 340-01/17-01/37, urbroj: 2144/01-02/49-17-1 od 6. lipnja 2017., preslik dopisa Grada Labina, Upravnog odjela za prostorno uređenje, zaštitu okoliša i gradnju klasa: 944-17/16-01/2, urbroj: 2144/01-05/-16-5 od 6. prosinca 2016. sa popisom nekretnina, preslik uvjerenja Grada Labina, Upravnog odjela za prostorno uređenje, zaštitu okoliša i gradnju, klasa: 350-01/16-02/122, urbroj: 2144/01-05/04-16-2 od 6. prosinca 2016., izvod iz kartografskog prikaza urbanističkog plana uređenja Labina i Presike, prostorni plan uređenja Grada Labina - izvod iz kartografskog prikaza broj: 4.5.- građevinskog područja, preslik potvrde Upravnog odjela za komunalne djelatnosti Grada Labina, klasa: 363-01/16-01/40 urbroj: 2144/01-02/49-16-1 od 7. prosinca 2016., preslik potvrde Upravnog odjela za komunalne djelatnosti Grada Labina, klasa: 363-01/16-01/40 urbroj: 2144/01-02/49-16-2 od 12. prosinca 2016., preslik sporazuma o preuzimanju nekretnina, pokretnina, financijskih sredstava te prava i obveza dosadašnje Općine Labin s priložima, izjavu tuženika broj 2710/2016 od 27.10.2016., neslužbene kopije povijesnih izvadaka iz zemljišne knjige za nekretnine na koje se odnosi predmet spora (list 85-566 spisa), preslike programa Gradskog vijeća Grada Labina održavanja komunalne infrastrukture za 2016., 2015., 2014., 2013., 2012., preslik programa jačanja gospodarstva za 2016. sa projekcijom za 2017. i 2018., preslik programa jačanja gospodarstva za 2015. sa projekcijom za 2016. i 2017., preslik programa jačanja gospodarstva za 2014. sa projekcijom za 2015. i 2016., preslik programa održavanja komunalne infrastrukture za 2013. sa projekcijom za 2014. i 2015., preslik programa poticanja razvoja malog gospodarstva za 2013. sa projekcijom za 2014. i 2015., preslik programa održavanja komunalne infrastrukture za 2012. sa projekcijom za 2013. i 2014., preslik programa poticanja razvoja malog gospodarstva za 2012. sa projekcijom za 2013. i 2014., preslik ugovora o održavanju uređenog građevinskog zemljišta za 2014. sa priložima, u preslik presude Visokog upravnog suda RH posl.br. UsII-6/17-10 od 25. siječnja 2018., čitanjem nalaza i mišljenja stalnog sudskog vještaka za geodeziju, Branimira Fable, od 17. veljače 2026. i dopune tog nalaza i mišljenja od 20. ožujka 2026. te saslušanjem vještaka na ročištu 2. rujna 2026.

12. Tužbeni zahtjev je većim dijelom osnovan.

13. Presudom i rješenjem ovoga suda poslovni broj P-1/2017-21 od 5. lipnja 2018. dopuštena je preinaka povećanjem zahtjeva iz podneska od 6. lipnja 2017., nije dopuštena kasnija preinaka uvođenjem osnove naknade štete, odbijen je cijeli novčani zahtjev i odlučeno je o troškovima. Sud je tada utvrdio aktivnu i pasivnu legitimaciju te postojanje prava puta, ali je zaključio da tuženik nekretnine nije koristio bez pravne osnove i da naknada prije HAKOM-ove potvrde ne pripada.

14. Rješenjem Visokog trgovačkog suda Republike Hrvatske poslovni broj PŽ-4123/2018-4 od 22. ožujka 2021. potvrđeno je rješenje o nedopuštanju preinake u dijelu naknade štete, a prvostupanjska presuda je ukinuta. Drugostupanjski sud prihvatio je da je tuženik pravo puta stekao na temelju zakona, ali je tada smatrao da naknada pripada od podnošenja zahtjeva HAKOM-u te je naložio utvrditi datum zahtjeva i plaćanja.

15. Presudom ovoga suda poslovni broj P-130/2021-41 od 30. prosinca 2021. tuženiku je naloženo platiti 67.615,20 kn s kamatama za razdoblje od podnošenja zahtjeva HAKOM-u 24. kolovoza 2016. do donošenja rješenja 21. prosinca 2016., odbijen je preostali iznos 1.164.513,11 kn i odlučeno je o troškovima. Sud je godišnji iznos 206.228,16 kn podijelio s 366 dana i za 120 dana utvrdio 67.615,20 kn.

16. Presudom i rješenjem Visokog trgovačkog suda Republike Hrvatske poslovni broj PŽ-1093/2022-2 od 30. ožujka 2022. odbijene su žalbe stranaka i potvrđena je prvostupanjska presuda u odlučnim dijelovima. Time je pravomoćno odlučeno o dosuđenih 67.615,20 kn. Drugostupanjski sud tada je potvrdio stajalište da prije podnošenja zahtjeva HAKOM-u nema obveze naknade.

17. Rješenjem Vrhovnog suda Republike Hrvatske poslovni broj Rev-230/2023-2 od 4. ožujka 2025. ukinuta je presuda Visokog trgovačkog suda Republike Hrvatske PŽ-1093/2022-2 u točki I. izreke i presuda ovoga suda P-130/2021-41 u točkama II. i III. izreke te je predmet u tom dijelu vraćen na ponovno suđenje. Iz odluke proizlazi stav da nakon stjecanja prava puta infrastrukturni operator ima obvezu plaćati naknadu po samom zakonu i prije izdavanja potvrde ili rješenja HAKOM-a i da članak 29. ZEK-a uređuje određivanje naknade i parametre, a ne isključuje obvezu iz članka 28. stavka 4. ZEK-a, te da se visina izvan upravnog postupka određuje nagodbom ili u sudskom postupku prema parametrima članka 29. stavka 1. ZEK-a. Budući da je zbog pogrešne primjene prava činjenično stanje ostalo nepotpuno, predmet je vraćen na ponovno suđenje. O trošku revizijskog postupka ostavljeno je odlučiti u konačnoj odluci.

18. Među strankama nije sporno da je tuženik infrastrukturni operator, da na području Grada Labina postoji EKI tuženika, da je HAKOM 21. prosinca 2016. donio navedeno rješenje i izdao Potvrdu broj 8249, da je tim aktima za popisanu infrastrukturu utvrđena godišnja naknada 206.228,16 kn, da je zahtjev tužitelja HAKOM zaprimio 24. kolovoza 2016. i da je dio tražbine 67.615,20 kn pravomoćno dosuđen. Nije sporno ni da tuženik za ranije razdoblje nije platio naknadu.

19. Sporno je je li za ranije razdoblje postojala obveza plaćanja, je li sud nadležan, predstavlja li pozivanje na zakonsku obvezu preinaka tužbe, je li tražbina zastarjela, je li tužitelj bio vlasnik ili upravitelj svih obuhvaćenih nekretnina, je li infrastruktura u utuženom razdoblju bila ista, kolika je godišnja naknada i od kada teku zatezne kamate.

20. Iz rješenja HAKOM-a klasa: UP/I-344-03/16-11/284, urbroj: 376-10/KT-16-18 (HP) od 21. prosinca 2016. utvrđeno je da je tuženik određen infrastrukturnim operatorom za EKI na nekretninama u vlasništvu ili pod upravom tužitelja, da je tužiteljev zahtjev zaprimljen 24. kolovoza 2016. te da je godišnja naknada utvrđena u iznosu 206.228,16 kn prema podacima o infrastrukturi i nekretninama koji čine podlogu tog rješenja.

21. Presudom Visokog upravnog suda Republike Hrvatske UsII-6/17-10 od 25. siječnja 2018. odbijen je tužbeni zahtjev za poništenje predmetnog rješenja.

22. Iz Potvrde o pravu puta broj 8249 od 21. prosinca 2016. utvrđeno je postojanje prava puta za EKI obuhvaćenu potvrdom, iskazanu ukupnu duljinu trase od 37.344,29 m i godišnju naknadu 206.228,16 kn. Razlika između duljine u potvrdi i sume vrijednosti stupca 31 Tablice 1 nije proturječe, jer je vještak objasnio da suma stupca sadrži ponovljene retke istih čestica zbog suvlasničkih udjela i zato ne predstavlja fizičku ukupnu duljinu.

23. Iz potvrde Grada Labina, Upravnog odjela za komunalne djelatnosti, klasa: 340-01/17-01/37, urbroj: 2144/01-02/49-17-2 od 6. lipnja 2017., utvrđeno je koje nekretnine odnosno dijelove nekretnina evidentirane kao društveno vlasništvo u naravi čine javne površine kojima upravlja tužitelj. Iz potvrde istog tijela klasa: 340-01/17-01/37, urbroj: 2144/01-02/49-17-1 od 6. lipnja 2017. sud je utvrdio evidenciju i status nekretnina koje u naravi čine nerazvrstane ceste, iako su u zemljišnim knjigama označene kao javno dobro, opće dobro ili javne ceste.

24. Iz dopisa Grada Labina, Upravnog odjela za prostorno uređenje, zaštitu okoliša i gradnju, klasa: 944-17/16-01/2, urbroj: 2144/01-05/-16-5 od 6. prosinca 2016. s popisom nekretnina utvrđeno je koje su nekretnine obuhvaćene gradskom evidencijom i na koji su način povezane s postupkom pred HAKOM-om. Iz uvjerenja istog upravnog odjela klasa: 350-01/16-02/122, urbroj: 2144/01-05/04-16-2 od 6. prosinca 2016. utvrđen je planski položaj i obuhvat predmetnih površina.

25. Iz kartografskog prikaza Urbanističkog plana uređenja Labina i Presike te izvoda iz kartografskog prikaza broj 4.5. Prostornog plana uređenja Grada Labina sud je utvrdio prostorni obuhvat građevinskih i javnih površina na kojima je položena predmetna infrastruktura. Ti prikazi ocijenjeni zajedno s popisom čestica, zemljišnoknjižnim izvacima i elaboratom potvrđuju prostornu vezu infrastrukture i nekretnina kojima tužitelj upravlja.

26. Iz potvrda Upravnog odjela za komunalne djelatnosti Grada Labina, klasa: 363-01/16-01/40, urbroj: 2144/01-02/49-16-1 od 7. prosinca 2016. i urbroj: 2144/01-02/49-16-2 od 12. prosinca 2016., sud je utvrdio podatke iz službenih evidencija tužitelja o javnim i prometnim površinama, njihovu namjenu i upravljanje. Potvrde nisu jedini dokaz vlasništva, već se ocjenjuju zajedno s povijesnim izvacima, prostornim planovima, sporazumom o sukcesiji nekretnina i rješenjem HAKOM-a.

27. Iz Sporazuma o preuzimanju nekretnina, pokretnina, financijskih sredstava te prava i obveza dosadašnje Općine Labin s priložima utvrđeno je pravno sljedništvo i prijenos nekretnina te upravljačkih ovlasti na tužitelja nakon teritorijalnog preustroja.

28. Iz Izjave tuženika broj 2710/2016 od 27. listopada 2016. sud je utvrdio da tuženik EKI na području Grada Labina prema popisu zemljišnoknjižnih čestica iz Elaborata za pravo puta broj 4/16 koristi više od tri godine, od početka uporabe 1991., bez sudskog spora s upraviteljem općeg dobra ili vlasnicima. Ispravu je sastavio sam tuženik radi ostvarivanja prava puta te je stoga osobito uvjerljiv dokaz identiteta infrastrukture i njezina korištenja u cijelom utuženom razdoblju. Opća tvrdnja da se mreže uobičajeno razvijaju ne pobija konkretnu izjavu niti dokazuje izmjenu pojedine trase.

29. Iz kopija povijesnih zemljišnoknjižnih izvadaka na listovima 85-566 spisa sud je za svaku u njima navedenu česticu utvrdio povijesne upise vlasništva, javnog ili društvenog dobra i promjene upisa u razdoblju relevantnom za spor. Ocijenjeni s gradskim potvrdama, sporazumom o preuzimanju i prostornim evidencijama, ti izvadci potvrđuju da je tužitelj bio vlasnik ili zakonom ovlašteni upravitelj nekretnina obuhvaćenih obračunom. Tuženik nije pravodobno označio konkretnu česticu, konkretno razdoblje i nositelja prava koji bi pobili taj zaključak.

30. Iz pisanog nalaza geodetskog vještaka Branimira Fablea od 17. veljače 2026. i dopune od 20. ožujka 2026. sud je utvrdio da suma vrijednosti u stupcu 31 Tablice 1 iznosi 38.440,66 m, da su širine u stupcu 32 jednake 0,50 m ili 1 m, da suma površina u stupcu 33 iznosi 27.599,41 m² te da godišnja naknada u stupcu 35 iznosi 206.228,16 kn. Vještak je objasnio da sume duljina i površina ne predstavljaju jedinstvenu fizičku duljinu i površinu jer se ista parcela ponavlja po suvlasničkim udjelima. Naknada je pravilno izračunata formulom duljina x širina = površina, a zatim površina x jedinična cijena x suvlasnički udio = naknada. Time je otklonjen prigovor dvostrukog zbrajanja suvlasničkih udjela.

31. Saslušan na ročištu 2. rujna 2026. vještak je ostao kod nalaza. Naveo je da nije provjeravao parametre prema Pravilniku iz 2011. jer mu to nije bilo zadano i da bi, ako je tadašnja jedinična cijena bila niža, matematički rezultat bio niži. Iz Izjave tuženika zaključio je da je vlasnik infrastrukture koristio nekretnine iz elaborata od

vremena navedenog u izjavi. Nije utvrđivao vlasništvo nekretnina jer to nije bio predmet vještačenja. Sud nalaz prihvaća kao stručan, jasan i usklađen s dokumentacijom u dijelu geodetske kontrole i matematičke pravilnosti Tablice 1.

32. Zakon o elektroničkim komunikacijama (Narodne novine broj 73/08., 90/11., 133/12., 80/13., 71/14. i 72/17.; dalje: ZEK) u članku 28. stavku 1. propisivao je pretpostavke stjecanja prava puta, a u stavku 4. jasnu uzajamnu obvezu: vlasnik ili upravitelj omogućuje ostvarivanje prava puta, a infrastrukturni operator plaća naknadu. Članak 29. stavak 1. određivao je da visina mora predstavljati pravičan razmjer između prava vlasnika, interesa operatora i javnog interesa razvoja tržišta elektroničkih komunikacija. U ovom je predmetu utvrđeno da je tuženik pravo puta stekao po zakonu i da ga je ostvarivao te je tom činjenicom nastala i obveza naknade.

33. Pravilnik o potvrdi i naknadi za pravo puta (Narodne novine broj 31/09. i 89/10.; dalje: Pravilnik/09) te Pravilnik o potvrdi i naknadi za pravo puta (Narodne novine broj 152/11., 151/14. i 95/17.; dalje: Pravilnik/11) razrađivali su način izdavanja potvrde i parametre obračuna. Njihove odredbe o početku plaćanja iz potvrde uređuju dospijeće obveze utvrđene u upravnom postupku. Ne ukidaju zakonsku obvezu koja postoji prije potvrde.

34. Pozivanje tužitelja na članak 28. stavak 4. ZEK-a ne predstavlja preinaku tužbe. Tužitelj od početka zahtijeva istu novčanu činidbu za isto razdoblje, zbog istog korištenja iste infrastrukture na istim nekretninama i neplaćanja naknade. Prema članku 186. stavku 3. Zakona o parničnom postupku (Narodne novine broj 53/91., 91/92., 112/99., 88/01., 117/03., 88/05., 2/07. - Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 84/08., 96/08. - Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 123/08. - ispravak, 57/11., 148/11. - pročišćeni tekst, 25/13., 89/14. - Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 70/19., 80/22., 114/22., 155/23. i 146/25.; dalje: ZPP) sud nije vezan pravnom osnovom koju je tužitelj naveo. Promjena pravne kvalifikacije ne mijenja identitet zahtjeva, što je različito od pravomoćno nedopuštene preinake iz 2017., kojom su bile uvedene nove odlučne činjenice o protupravnom propustu i šteti.

35. Neosnovan je prigovor da ova pravna stvar ne ide u sudsku nadležnost. Vrhovni sud je u ovom predmetu naveo da se visina naknade izvan upravnog postupka određuje u sudskom postupku pokrenutom tužbom radi ispunjenja zakonske obveze.

36. Neosnovan je i prigovor zastare. Zakon o obveznim odnosima (Narodne novine broj 35/05., 41/08., 125/11., 78/15., 29/18., 126/21., 114/22., 156/22. i 155/23., 69/26; dalje: ZOO) u članku 225. propisuje opći petogodišnji zastarni rok, a prema članku 241. zastara se prekida podnošenjem tužbe. Najstarija godišnja naknada, ona za 2011., mogla se zahtijevati istekom godine, 1. siječnja 2012. Tužba je podnesena 31. prosinca 2016., prije isteka pet godina.

37. Neosnovan je prigovor nedostatka aktivne legitimacije tužitelja. S obzirom da je tuženik dao Izjavu broj 2710/2016, od 27. listopada 2016., sukladno članku 3. stavak 4. Pravilnika o potvrdi i naknadi za pravo puta (Narodne novine broj 152/11 i 151/14, list 84 spisa), da elektroničku komunikacijsku infrastrukturu na području Grada Labina, prema popisu zemljišnoknjižnih čestica iz Elaborata za pravo puta broj 4/16 kojeg je izradio CADCOM d.o.o. Zagreb, koristi više od tri godine od početka njene uporabe 1991. bez sudskog spora s upraviteljem općeg dobra ili vlasnicima nekretnina, te da su i Rješenje Agencije od 21. prosinca 2016. i Potvrda o pravu puta od 21. prosinca 2016. temeljeni na tom Popisu čestica broj 4/16 iz listopada 2016., zaključuje se da je tuženik koristio elektroničku komunikacijsku infrastrukturu na istim nekretninama u vlasništvu ili pod upravom tužitelja i u periodu od 1. siječnja 2011. do 24. kolovoza 2016. na koji se odnosi tužba (osobito s obzirom na izjavu da je takvo

stanje od 1991.). Stoga se zaključuje da je tužitelj aktivno legitimiran i tuženik pasivno legitimiran u ovoj parnici.

38. Obveza plaćanja naknade za tuženika nastala je stjecanjem prava puta na temelju zakona, dok se visina naknade za razdoblje koje nije obuhvaćeno odlukom HAKOM-a može utvrditi u parničnom postupku prema parametrima iz članka 29. stavka 1. ZEK-a. Stoga je u ovom postupku trebalo utvrditi novčani iznos zakonske obveze tuženika za razdoblje od 2011. do 2016., vodeći računa o pravičnom razmjeru između prava vlasnika odnosno upravitelja nekretnina, interesa infrastrukturnog operatora i javnog interesa razvoja tržišta elektroničkih komunikacija.

39. Kao početno i najpouzdanije dokazno mjerilo sud je uzeo godišnju naknadu od 206.228,16 kn utvrđenu rješenjem HAKOM-a od 21. prosinca 2016. i Potvrdom o pravu puta broj 8249. Tim upravnim aktima utvrđeni su operator, nekretnine, trasa i vrsta elektroničke komunikacijske infrastrukture te pripadajuća godišnja naknada. Tuženikova tužba radi poništenja rješenja HAKOM-a odbijena je pravomoćnom presudom Visokog upravnog suda Republike Hrvatske UsII-6/17-10. Navedeni upravni akti ne uređuju izravno visinu obveze za svaku od ranijih godina, ali predstavljaju javne isprave i dokaz o opsegu infrastrukture, o nekretninama na kojima se nalazi i godišnjoj vrijednosti prava puta za infrastrukturu opisanu u Elaboratu 4/16 i Tablici 1.

40. Da se podaci iz Elaborata 4/16 mogu povezati s cijelim utuženim razdobljem proizlazi iz Izjave tuženika broj 2710/2016 od 27. listopada 2016. Tuženik je u toj izjavi, sastavljenoj radi ostvarivanja prava puta pred HAKOM-om, naveo da predmetnu infrastrukturu na nekretninama iz elaborata koristi od početka uporabe 1991. Izjava potječe od samog tuženika, odnosi se upravo na onu infrastrukturu za koju je HAKOM odredio naknadu i nije ograničena samo na stanje nastalo 2016. Tuženik nije naveo konkretnu trasu, česticu ili dio infrastrukture koji 2011., 2012., 2013., 2014. ili 2015. još nije postojao, koji je naknadno izgrađen ili koji je tijekom tog razdoblja bio premješten. Općenita tvrdnja da se telekomunikacijske mreže tijekom vremena razvijaju ne upućuje na drugačiji zaključak o relevantnim činjenicama.

41. Mjerničnim vještačenjem provjerena je stručna i matematička pravilnost podataka na kojima se temelji godišnji iznos od 206.228,16 kn. Vještak je kontrolirao duljine iz stupca 31, širine iz stupca 32, površine iz stupca 33, kategorije nekretnina, jedinične cijene i suvlasničke udjele. Objasnio je da zbrojevi stupaca ne predstavljaju jedinstvenu fizičku duljinu odnosno površinu jer se ista čestica ponavlja u više redaka prema suvlasničkim udjelima. Potvrdio je da je naknada pravilno izračunata primjenom formule: $\text{duljina} \times \text{širina} \times \text{jedinična cijena} \times \text{suvlasnički udio}$. Time su provjereni svi geodetski i računski elementi izračuna prema Tablici 1.

42. Sud je uzeo u obzir da pravilnici koji su vrijedili tijekom utuženog razdoblja nisu sadržavali potpuno jednake jedinične cijene i način određivanja širine zemljišta potrebnog za ostvarivanje prava puta. Posebno je razmotrena okolnost da je za nekretnine kategorije E ranija cijena iznosila 6,00 kn/m², a prema izmjenama iz 2014. godine 8,00 kn/m², kao i da se prema ranijem pravilniku kod određenih podzemnih vodova polazilo od stvarne širine rova. Međutim, promjena samo jedne tarifne stavke ne dokazuje da bi ukupna godišnja naknada bila niža. Cijene pojedinih drugih kategorija nekretnina mijenjale su se u suprotnom smjeru, a ukupni rezultat ovisi o svim česticama, kategorijama, vrstama infrastrukture, širinama i suvlasničkim udjelima. Tuženik nije predočio alternativni obračun niti je naveo koliko bi, prema njegovu stajalištu, iznosila naknada za pojedinu godinu.

43. Godišnji iznos od 206.228,16 kn sud ne primjenjuje kao posljedicu retroaktivnog važenja Pravilnika iz 2014. Taj iznos koristi kao mjerilo pravične

vrijednosti zakonskog prava puta za istu infrastrukturu i iste nekretnine. Njegova dokazna vrijednost proizlazi iz podataka koje je HAKOM-u dostavio sam tuženik, Elaborata 4/16 i Tablice 1, pravomoćnog ishoda upravnog spora, provedene geodetske i matematičke kontrole te Izjave tuženika da predmetnu infrastrukturu koristi od 1991. Za dio 2016. godine isti je godišnji iznos već prihvaćen pravomoćnom odlukom donesenom u ovom predmetu. Za 2015. i 2016. godinu podudara se i tarifni režim prema kojem je sastavljen obračun.

44. Prijedlog za financijsko vještačenje odbijen je kao nepotreban. Financijski vještak ne bi mogao naknadno utvrditi stvarnu širinu pojedinog rova 2011. godine, tadašnju trasu ili godinu izgradnje pojedinog dijela infrastrukture. Nakon što su duljine, širine, površine, jedinične cijene i suvlasnički udjeli provjereni geodetskim vještačenjem, financijskom vještaku preostalo bi samo zbrajanje i množenje već utvrđenih vrijednosti.

45. Tužitelj je visinu zahtjeva dokazivao rješenjem HAKOM-a, Potvrdom broj 8249, Elaboratom 4/16, Tablicom 1, Izjavom tuženika i geodetskim vještačenjem. Time je dokazao dovoljno određenu činjeničnu osnovu i objektivno mjerilo visine. Na tuženiku je nakon toga bio procesni teret iznijeti konkretne činjenice i dokaze kojima bi pokazao da se za pojedinu godinu određena trasa, čestica, kategorija nekretnine, širina ili suvlasnički udio razlikovao od podataka iz elaborata. Takve konkretne protudokaze tuženik nije ponudio.

46. I kada bi se prihvatilo da nakon proteka više od deset godina nije moguće potpuno precizno rekonstruirati stvarnu širinu svakog pojedinog rova i sve povijesne parametre za svaku od više stotina stavki iz Tablice 1, to ne bi opravdavalo odbijanje tužbenog zahtjeva. Postojanje tužiteljevog prava na novčanu naknadu je utvrđeno. Potpuna povijesna rekonstrukcija zahtijevala bi utvrđivanje fizičkog stanja više od 37 kilometara infrastrukture u svakoj pojedinoj godini, na temelju dokumentacije za koju je upitno da li postoji ili se nalazi u posjedu tuženika, što bi bilo povezano s nerazmjernim teškoćama. Ispunjene su stoga pretpostavke iz članka 223. stavka 1. ZPP-a prema kojem sud, kada utvrdi pravo na novčanu svotu, ali se njezina visina ne može utvrditi ili bi se mogla utvrditi samo s nerazmjernim teškoćama, o visini odlučuje prema slobodnoj ocjeni. Ocjena suda nije proizvoljna već se temelji na HAKOM-ovom godišnjem iznosu, Elaboratu 4/16, Tablici 1, Izjavi tuženika, pravomoćnoj upravnoj presudi i provedenom geodetskom vještačenju.

47. Primjenom tako utvrđene godišnje naknade pet godišnjih iznosa od po 206.228,16 kn za 2011.–2015. te preostali iznos od 133.372,31 kn za 2016. daju ukupno 1.164.513,11 kn. Primjenom fiksnog tečaja konverzije od 7,53450 dobiva se 154.557,45 EUR, kako je tužitelj i naveo u tužbenom zahtjevu.

48. Naknada je godišnja obveza. Za pojedinu kalendarsku godinu dospjela je istekom te godine, pa je tuženik prema člancima 29. i 183. ZOO-a u zakašnjenju od 1. siječnja sljedeće godine.

49. Budući da je riječ o zakonskoj obvezi, a ne o trgovačkom ugovoru niti ugovoru između trgovca i osobe javnog prava, primjenjuje se stopa propisana za „ostale odnose“, pa zahtjev preko navedene stope nije osnovan.

50. Slijedom navedenog naloženo je tuženiku da tužitelju isplati iznos od 154.557,45 EUR zajedno sa zakonskom zateznom kamatom tekućom:

- na iznos 27.371,18 EUR od 1. siječnja 2012. do isplate,
- na iznos 27.371,18 EUR od 1. siječnja 2013. do isplate,
- na iznos 27.371,18 EUR od 1. siječnja 2014. do isplate,
- na iznos 27.371,18 EUR od 1. siječnja 2015. do isplate,
- na iznos 27.371,18 EUR od 1. siječnja 2016. do isplate i

- na iznos 17.701,55 EUR od 1. siječnja 2017. do isplate, i to do 31. srpnja 2015. po stopi koja se za svako polugodište određuje uvećanjem eskontne stope Hrvatske narodne banke koja je vrijedila zadnjeg dana polugodišta koje je prethodilo tekućem polugodištu za pet postotnih poena, od 1. kolovoza 2015. do 31. prosinca 2022. po stopi koja se za svako polugodište određuje uvećanjem prosječne kamatne stope na stanja kredita odobrenih na razdoblje dulje od godine dana nefinancijskim trgovačkim društvima izračunate za referentno razdoblje koje prethodi tekućem polugodištu za tri postotna poena, od 1. siječnja 2023. do 30. prosinca 2023. po stopi koja se za svako polugodište određuje uvećanjem kamatne stope koju je Europska središnja banka primijenila na svoje posljednje glavne operacije refinanciranja koje je obavila prije prvog kalendarskog dana tekućeg polugodišta za tri postotna poena, a od 31. prosinca 2023. do isplate po stopi koja se za svako polugodište određuje uvećanjem referentne stope za tri postotna poena, pri čemu se za prvo polugodište primjenjuje referentna stopa koja je na snazi 1. siječnja, a za drugo polugodište referentna stopa koja je na snazi 1. srpnja te godine, sve u roku od 15 dana.

51. Odluka o troškovima postupka temelji se na članku 154. stavku 1., članku 155. stavku 1. i članku 166. stavku 3. ZPP-a. Pri odlučivanju sud je uzeo u obzir konačni uspjeh stranaka u cijelom postupku, uključujući troškove nastale prije ukidanja ranijih odluka te troškove postupaka po pravnim lijekovima o kojima je odluka bila ostavljena za konačnu odluku. Tužitelj je uspio s cijelom preostalom glavnicom od 154.557,45 EUR. Njegov neuspjeh odnosi se samo na dio zahtijevane stope zateznih kamata i na ranije pravomoćno nedopuštenu preinaku tužbe kojom je bila istaknuta činjenično različita osnova naknade štete. Budući da raspravljanje o višoj stopi kamata nije prouzročilo posebne troškove, taj neznatan neuspjeh nije utjecao na omjer naknade troškova. Troškovi povezani isključivo s nedopuštenom preinakom nisu priznati.

52. Visina odvjetničkih nagrada odmjerena je prema Tarifi o nagradama i naknadi troškova za rad odvjetnika (Narodne novine broj 138/23.; dalje: OT), prema vrijednosti predmeta spora relevantnoj za pojedinu fazu postupka i vrijednosti boda važećoj u vrijeme odlučivanja. Nagrada za tužbu odmjerena je prema Tbr. 7. stavku 1. OT-a, za potrebne obrazložene podneske prema Tbr. 8. OT-a, za zastupanje na ročištima na kojima se raspravljalo o glavnoj stvari prema Tbr. 9. stavku 1. OT-a, za zastupanje u postupku mirenja prema Tbr. 7. stavku 8. OT-a, za žalbe prema Tbr. 10. stavku 1. OT-a, a za prijedlog za dopuštenje revizije i reviziju prema Tbr. 10. stavku 5. OT-a. Za pristup ročištu za objavu presude priznata je nagrada prema Tbr. 9. stavku 3. OT-a.

53. Za prvotni prvostupanjski postupak i žalbu protiv prve prvostupanjske presude sud je priznao: za sastav tužbe od 31. prosinca 2016. iznos od 2.461,22 EUR; za obrazloženi podnesak od 6. lipnja 2017. iznos od 2.461,22 EUR; za zastupanje na pripremnom ročištu 7. lipnja 2017. iznos od 2.461,22 EUR; za obrazloženi podnesak od 19. veljače 2018. iznos od 2.461,22 EUR; za zastupanje na glavnoj raspravi 23. travnja 2018. iznos od 2.461,22 EUR te za sastav žalbe od 12. lipnja 2018. iznos od 3.076,53 EUR. Te su radnje bile potrebne radi postavljanja zahtjeva, očitovanja na odlučne prigovore tuženika, izvođenja dokaza i pobijanja prve odluke, a ukupna nagrada za njih iznosi 15.382,63 EUR.

54. Za postupak nakon prvog ukidanja te za izvanredne pravne lijekove sud je priznao: za zastupanje na sastanku mirenja 14. listopada 2021. iznos od 2.461,22 EUR; za zastupanje na glavnoj raspravi 22. studenoga 2021. iznos od 2.461,22 EUR; za sastav žalbe od 31. prosinca 2021. iznos od 2.907,83 EUR; za sastav prijedloga za

dopuštenje revizije od 28. travnja 2022. iznos od 3.489,39 EUR te za sastav revizije od 27. prosinca 2022. iznos od 3.489,39 EUR. Navedeni troškovi bili su potrebni jer je tužitelj tim pravnim lijekovima ishodio preispitivanje, a potom i ukidanje odluka kojima je preostali dio njegova zahtjeva bio odbijen. Ukupna nagrada za te radnje iznosi 14.809,05 EUR.

55. U ovom ponovljenom prvostupanjskom postupku sud je priznao po 2.326,26 EUR za svaki od obrazloženih podnesaka od 15. travnja 2025., 29. svibnja 2025., 11. veljače 2026., 24. veljače 2026., 16. ožujka 2026. i 24. kolovoza 2026., zatim po 2.326,26 EUR za zastupanje na ročištima 30. travnja 2025. i 2. rujna 2026. Podnesci su bili potrebni radi uređenja zahtjeva nakon uvođenja eura, očitovanja na navode protivne stranke, raspravljanja o učinku revizijske odluke i geodetskom vještačenju, dok su se na navedenim ročištima izvodili dokazi i raspravljalo o glavnoj stvari. Ukupna nagrada za te radnje iznosi 18.610,08 EUR.

56. Nije priznat trošak zastupanja na pripremnom ročištu 4. rujna 2017. od 2.461,22 EUR jer je o naknadi tog troška već odlučeno posebnim rješenjem. Nije priznat ni trošak podneska od 3. listopada 2017. od 2.461,22 EUR jer se u odlučnom dijelu odnosio na preinaku tužbe radi naknade štete, koja je pravomoćno ocijenjena nedopuštenom, te stoga taj trošak nije bio potreban za vođenje parnice o zahtjevu koji je konačno prihvaćen, kao ni trošak pristupa na ročište za objavu presude. Navedene nepriznate nagrade s pripadajućim PDV-om čine 6.278,05 EUR.

57. Na priznati iznos nagrade od 48.801,76 EUR dodan je PDV po stopi od 25% u iznosu od 12.200,44 EUR. Ukupan priznati trošak odvjetničkog zastupanja tako iznosi 61.002,20 EUR.

58. Tužitelju su priznati i troškovi od 663,61 EUR za pristojbu na tužbu, 1.327,23 EUR za pristojbu na žalbu protiv prve prvostupanjske presude, 663,61 EUR pristojbe na prvu prvostupanjsku presudu, 1.327,23 EUR pristojbe na žalbu protiv druge prvostupanjske presude, 1.327,23 EUR pristojbe na prijedlog za dopuštenje revizije, 321,85 EUR pristojbe za odgovor na tužbu, te 1.000,00 EUR troška geodetskog vještačenja. Neutrošeni predujam sud će vratiti tužitelju. Ukupno priznate pristojbe i izdaci iznose 6.630,76 EUR.

59. Zbrojem priznatog troška odvjetničkog zastupanja od 61.002,20 EUR i priznatih pristojbi i izdataka od 6.630,76 EUR dobiva se ukupno 67.632,96 EUR, pa je tuženiku naloženo da tužitelju naknadi taj iznos. Tužitelj je zahtijevao ukupno 74.911,01 EUR. Razlika od 7.278,05 EUR odnosi se na nepriznate odvjetničke nagrade s PDV-om i na neiskorišteni dio predujma za vještačenje, pa je u tom dijelu njegov zahtjev neosnovan.

60. Tuženik je zahtijevao ukupno 45.768,61 EUR troškova, i to 36.084,00 EUR odvjetničkih nagrada za odgovor na tužbu, podneske, ročišta te prijedlog i odgovor u postupku dopuštenja revizije, 9.021,00 EUR PDV-a i 663,61 EUR sudske pristojbe na prijedlog za dopuštenje revizije. Budući da tuženik nije uspio u odnosu na preostalu glavnica, a djelomično odbijanje zahtjeva za višu stopu kamata nije prouzročilo posebne troškove, nema pravo na naknadu troškova prema članku 154. ZPP-a.

61. Prema članku 151. stavku 3. ZPP-a, parnični troškovi obuhvaćaju i zatezne kamate od dana donošenja odluke kojom je naloženo njihovo plaćanje. Stoga tužitelju na dosuđeni iznos troškova od 67.632,96 EUR pripadaju zakonske zatezne kamate od 15. listopada 2026. do isplate, po stopi određenoj člankom 29. ZOO-a za ostale odnose odnosno po stopi koja se za svako polugodište određuje uvećanjem referentne stope za tri postotna poena, pri čemu se za prvo polugodište primjenjuje

referentna stopa koja je na snazi 1. siječnja, a za drugo polugodište referentna stopa koja je na snazi 1. srpnja te godine.

U Pazinu 15. listopada 2026.

Sutkinja
Adrijana Labinjan Skok

Dokument je elektronički potpisan:

ADRIJANA LABINJAN
SKOK

Vrijeme potpisivanja:

15-10-2026
14:33:26

DN:

C=HR

O=TRGOVAČKI SUD U PAZINU

2.5.4.97=#130D48523436353433373332373135

L=PAZIN

S=LABINJAN SKOK

G=ADRIJANA

CN=ADRIJANA LABINJAN SKOK

UPUTA O PRAVNOM LIJEKU:

Protiv ove presude dopuštena je žalba Visokom trgovačkom sudu Republike Hrvatske. Žalba se podnosi putem ovog suda u roku od 15 dana računajući od održavanja ročišta za objavu presude, ako je stranka bila uredno obaviještena o održavanju ročišta za objavu, odnosno od primitka prijepisa presude, ako stranka nije bila uredno obaviještena o ročištu za objavu presude.

DNA:

- tužitelj pp
- tuženik pp

Broj zapisa: **9-3088e-b5d00**

Kontrolni broj: **084ce-95eb9-7354a**

Ovaj dokument je u digitalnom obliku elektronički potpisan sljedećim certifikatom:
CN=ADRIJANA LABINJAN SKOK, L=PAZIN, O=TRGOVAČKI SUD U PAZINU, C=HR

Vjerodostojnost dokumenta možete provjeriti na sljedećoj web adresi:

<https://e-komunikacija.pravosudje.hr/provjera-vjerodostojnosti>

unosom gore navedenog broja zapisa i kontrolnog broja dokumenta.

Provjeru možete napraviti i skeniranjem QR koda. Sustav će u oba slučaja prikazati izvornik ovog dokumenta.

Ukoliko je ovaj dokument identičan prikazanom izvorniku u digitalnom obliku, **Trgovački sud u Pazinu** potvrđuje vjerodostojnost dokumenta.